HOTĂRÂREA CURȚII (marea cameră)

16 noiembrie 2010 *

În cauza C-261/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 35 UE de Oberlandesgericht Stuttgart (Germania), prin decizia din 29 iunie 2009, primită de Curte la 14 iulie 2009, în procedura referitoare la executarea unui mandat european de arestare emis împotriva lui

Gaetano Mantello,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts și J.-C. Bonichot, președinți de cameră, domnii M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, doamnele C. Toader (raportor) și M. Berger, judecători

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 iulie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul german, de doamna S. Unzeitig și de domnul J. Möller, în calitate de agenți;

— pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul elen, de doamna T. Papadopoulou și de domnul G. Karipsiadis, în calitate de agenți;

— pentru guvernul spaniol, de domnul M. Muñoz Pérez, în calitate de agent;

— pentru guvernul francez, de domnul G. de Bergues și de doamna B. Beaupère-Manokha, în calitate de agenți;

— pentru guvernul italian, de doamna G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de domnul P. Gentili, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul olandez, de doamna M. de Ree, în calitate de agent;

— pentru guvernul polonez, de domnul M. Dowgielewicz, în calitate de agent;

— pentru guvernul suedez, de doamnele A. Falk și C. Meyer-Seitz, în calitate de agenți;

— pentru guvernul Regatului Unit, de domnul S. Hathaway, în calitate de agent, asistat de doamna S. Lee, barrister;

— pentru Comisia Europeană, de doamna S. Grünheid și de domnul R. Troosters, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 septembrie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 3 punctul 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3, denumită în continuare „decizia-cadru”) și, în special, a principiului *ne bis in idem*.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul executării, în Germania, a unui mandat european de arestare referitor la urmărirea penală începută de autoritățile italiene împotriva domnului Mantello și a altor 76 de persoane bănuite de organizarea unui trafic de cocaină în regiunea Vittoria (Italia).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (1), (5), (8), (10) și (12) ale deciziei-cadru au următorul cuprins:

„(1) În conformitate cu concluziile Consiliului European de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999, în special punctul (35), ar trebui să fie eliminată, între statele membre, procedura formală de extrădare pentru persoanele care încearcă să se sustragă justiției după ce au făcut obiectul unei condamnări definitive și să fie accelerate procedurile de extrădare privind persoanele bănuite că ar fi săvârșit o infracțiune.

[…]

(5) Obiectivul stabilit pentru Uniune, și anume, de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție, duce la eliminarea extrădării între statele membre și la înlocuirea acesteia cu un sistem de predare între autoritățile judiciare. Pe de

altă parte, introducerea unui nou sistem simplificat de predare a persoanelor condamnate sau bănuite, cu scopul executării sentințelor de condamnare sau a urmăririlor, în materie penală, permite eliminarea complexității și a riscurilor de întârziere inerente procedurilor actuale de extrădare. Relațiile de cooperare clasice care au dominat până în prezent între statele membre ar trebui să fie înlocuite cu un sistem de liberă circulație a deciziilor judiciare în materie penală, atât a celor anterioare sentinței de condamnare, cât și a celor definitive, într-un spațiu de libertate, securitate și justiție.

[…]

(8) Deciziile privind executarea mandatului european de arestare trebuie să facă obiectul unor controale suficiente, ceea ce înseamnă că o autoritate judiciară din statul membru în care a fost arestată persoana căutată va trebui să ia decizia de predare a acesteia.

[…]

(10) Mecanismul mandatului european de arestare se bazează pe un grad ridicat de încredere între statele membre. Punerea în aplicare a acestuia nu poate fi suspendată decât în caz de încălcare gravă și persistentă de către unul din statele membre a principiilor enunțate la articolul 6 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, constatată de Consiliu, în aplicarea articolului 7 alineatul (1) din tratatul menționat anterior și cu consecințele prevăzute la alineatul (2) din același articol.

[…]

(12) Prezenta decizie-cadru respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană și reflectate în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene […], în special în capitolul VI. Nimic din prezenta decizie-cadru nu poate fi interpretat ca o interdicție de a refuza predarea unei persoane împotriva căreia a fost emis un mandat european de arestare, atunci când există motive să se creadă, pe baza unor elemente obiective, că respectivul mandat de arestare a fost emis cu scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pe motive de sex, rasă, religie, origine etnică, cetățenie, limbă, opinii politice sau orientare sexuală sau de a aduce atingere situației acestei persoane pentru oricare din aceste motive.

[…]"

4 Articolul 1 din decizia-cadru prevede:

„(1) Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

(3) Prezenta decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană."

5 Articolul 2 alineatele (1) și (2) are următorul cuprins:

„(1) Un mandat european de arestare poate fi emis pentru fapte pedepsite de legea statului membru emitent cu o pedeapsă sau o măsură de siguranță privative de libertate a căror durată maximă este de cel puțin douăsprezece luni sau, atunci când s-a dispus o condamnare la o pedeapsă sau s-a pronunțat o măsură de siguranță, pentru condamnări pronunțate cu o durată de cel puțin patru luni.

(2) Următoarele infracțiuni, în cazul în care sunt pedepsite în statul membru emitent cu o pedeapsă sau o măsură de siguranță privative de libertate a căror durată maximă este de cel puțin trei ani, astfel cum sunt definite acestea de dreptul statului membru emitent, duc la predarea pe baza unui mandat european de arestare, în condițiile prezentei decizii-cadru și fără verificarea dublei incriminări a faptei:

— apartenența la o organizație criminală;

[…]

— traficul ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope;

[…]”

6 Potrivit articolului 3 din decizia-cadru, intitulat „Motive de neexecutare obligatorie a mandatului european de arestare”:

„Autoritatea judiciară a statului membru de executare (denumită în continuare «autoritate judiciară de executare») refuză executarea mandatului european de arestare în următoarele cazuri:

[…]

2. atunci când din informațiile aflate la dispoziția autorității judiciare de executare rezultă că persoana căutată a fost judecată definitiv într-un stat membru pentru aceleași fapte, cu condiția ca, în caz de condamnare, sancțiunea să fi fost executată sau să fie în acel moment în curs de executare, sau să nu mai poată fi executată în conformitate cu dreptul statului membru de condamnare;

[…]”.

7 Articolul 15 din decizia-cadru, intitulat „Decizia de predare", prevede:

„(1) Autoritatea judiciară de executare decide, în termenele și în condițiile stabilite în prezenta decizie-cadru, predarea persoanei.

(2) În cazul în care autoritatea judiciară de executare consideră că informațiile comunicate de statul membru emitent sunt insuficiente pentru a-i permite să decidă predarea, aceasta solicită furnizarea de urgență a unor informații suplimentare necesare, în special în legătură cu articolele 3-5 și 8, și poate stabili o dată limită pentru primirea acestora, ținând cont de necesitatea de a respecta termenele stabilite la articolul 17.

(3) Autoritatea judiciară emitentă poate, în orice moment, să transmită toate informațiile suplimentare utile autorității judiciare de executare."

8 Articolul 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la

frontierele comune (JO 2000, L 239, p. 19, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 183), semnată la Schengen (Luxemburg) la 19 iunie 1990 (denumită în continuare „CAAS”), prevede:

„O persoană împotriva căreia a fost pronunțată o hotărâre definitivă într-un proces pe teritoriul unei părți contractante nu poate face obiectul urmăririi penale de către o altă parte contractantă pentru aceleași fapte, cu condiția ca, în situația în care a fost pronunțată o pedeapsă, aceasta să fi fost executată, să fie în curs de executare sau să nu mai poată fi executată conform legilor părții contractante care a pronunțat sentința.”

9 Articolul 57 alineatele (1) și (2) din CAAS prevede:

„(1) Dacă o parte contractantă acuză o persoană de comiterea unei infracțiuni și autoritățile competente ale acestei părți contractante au motive să creadă că acuzația are legătură cu aceleași fapte pentru care s-a pronunțat o hotărâre definitivă într-un proces desfășurat pe teritoriul altei părți contractante, autoritățile respective, dacă consideră necesar, solicită informațiile necesare de la autoritățile competente ale părții contractante pe al cărei teritoriu s-a pronunțat deja hotărârea definitivă.

(2) Informațiile solicitate vor fi furnizate cât mai curând posibil și sunt luate în considerare când se decide acțiunea de întreprins în cadrul procedurii în curs de desfășurare.”

10 Din Informarea privind data intrării în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* din 1 mai 1999 (JO L 114, p. 56), reiese că Republica Federală Germania a făcut o declarație în temeiul articolului 35 alineatul (2) UE, prin care aceasta acceptă competența Curții de a hotărî cu titlu preliminar în conformitate cu modalitățile prevăzute la articolul 35 alineatul (3) litera (b) UE.

Sistemele de drept naționale

Dreptul german

11 Articolul 3 punctul 2 din decizia-cadru a fost transpus în dreptul german prin articolul 83 punctul 1 din Legea privind asistența judiciară internațională în materie penală din 23 decembrie 1982 [Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (IRG)], în versiunea rezultată din Legea privind mandatul european de arestare din 20 iulie 2006 [Europäischen Haftbefehlsgesetz, BGBI. 2006 I, p. 1721 (EuHbG)]. Acest articol, intitulat „Condiții suplimentare de admisibilitate", prevede:

„Extrădarea este exclusă atunci când:

1. Persoana urmărită a fost deja judecată definitiv într-un alt stat membru pentru aceeași faptă care face obiectul cererii de extrădare, cu condiția ca, în caz de condamnare, sancțiunea să fi fost executată, să fie în curs de executare sau să nu mai poată fi executată în conformitate cu dreptul statului membru de condamnare […].

[…]"

Dreptul italian

12 Articolele 73 și 74 din Decretul nr. 309 din 9 octombrie 1990 al Președintelui Republicii privind textul consolidat al legilor în materia regimului aplicabil stupefiantelor și substanțelor psihotrope, a prevenirii și tratării toxicomaniei și a reinserției [...] (denumit în continuare DPR nr. 309/90) au următorul cuprins:

„Articolul 73. Producția, traficul și deținerea ilicită de stupefiante sau de substanțe psihotrope

1. Cultivarea, producerea, fabricarea, extragerea, rafinarea, vânzarea, oferirea sau punerea în vânzare, cedarea, distribuirea, comercializarea, transportul, procurarea, trimiterea, transmiterea sau expedierea în tranzit sau livrarea, în orice scop, de stupefiante sau de substanțe psihotrope, fără autorizația prevăzută la articolul 17, se pedepsește cu închisoare de la 6 la 20 de ani și cu amendă între 26 000 și 260 000 de euro […].

[…]

6. Pedeapsa se majorează dacă fapta este săvârșită de trei sau mai multe persoane, acționând împreună.

Articolul 74. Asocierea în vederea traficului ilicit de stupefiante sau de substanțe psihotrope

1. Atunci când trei sau mai multe persoane se asociază în scopul săvârșirii mai multor infracțiuni prevăzute la articolul 73, fapta persoanei care promite, constituie, dirijează, organizează sau finanțează asocierea se pedepsește numai cu închisoare de cel puțin 20 de ani.

2. Fapta persoanei care participă la asociere se pedepsește cu închisoare de cel puțin 10 ani.

3. Pedeapsa se majorează dacă numărul asociaților este egal cu 10 […].

[…]"

13 Potrivit articolului 649 din Codul de procedură penală italian, „inculpatul achitat sau condamnat printr-o hotărâre sau o ordonanță penală devenită irevocabilă nu poate face obiectul unei noi proceduri penale pentru aceeași faptă, chiar dacă aceasta din urmă este considerată diferit din punctul de vedere al încadrării juridice, al gradului de gravitate sau al circumstanțelor".

14 Potrivit precizărilor guvernului italian, reiese totuși din jurisprudența Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație) că „excepția prevăzută la articolul 649 din Codul de procedură penală nu poate fi invocată atunci când fapta care a determinat pronunțarea unei hotărâri definitive vizează o ipoteză de concurs ideal de infracțiuni, din moment ce comportamentul care a făcut deja obiectul unei hotărâri definitive poate fi reîncadrat ca element de fapt și clasificat, potrivit unei aprecieri diferite, chiar alternative, într-o categorie de incriminare mai largă".

Situația de fapt din acțiunea principală și întrebările preliminare

15 La 7 noiembrie 2008, Tribunale di Catania (Italia) a emis un mandat european de arestare (denumit în continuare „mandatul de arestare") împotriva domnului Mantello, pentru ca acesta să fie arestat și predat autorităților italiene în cadrul urmăririi penale începute împotriva sa. Acest mandat de arestare se întemeiază pe un mandat național de arestare emis de același tribunal la 5 septembrie 2008 împotriva domnului Mantello și a altor 76 de coacuzați.

16 În susținerea mandatului de arestare, domnului Mantello i se impută două fapte.

17 Pe de o parte, începând din luna ianuarie 2004 și până în luna noiembrie 2005, acesta ar fi participat, în cadrul unei organizații criminale care cuprindea cel puțin alte zece persoane, la un trafic de cocaină organizat la Vittoria, în alte orașe italiene, precum și în Germania. Domnul Mantello ar fi jucat nu numai rolul de transportator și de intermediar, ci s-ar fi ocupat în egală măsură cu aprovizionarea și cu comercializarea de cocaină. Or, conform articolului 74 alineatele 1 și 3 din DPR nr. 309/90, aceste fapte se pedepsesc, în dreptul italian, cu închisoare de cel puțin 20 de ani.

18 Pe de altă parte, în această perioadă și în aceleași locuri, singur sau în complicitate cu alte persoane, ar fi intrat ilegal în posesia unei cantități de cocaină, ar fi deținut-o și ar fi direcționat-o, ar fi vândut-o sau chiar ar fi cedat-o altor persoane. Pentru aceste fapte, o persoană riscă, potrivit dreptului italian, o pedeapsă cu închisoarea de la 8 la 20 de ani, această pedeapsă putând fi majorată.

19 În această privință, împotriva domnului Mantello au fost reținute circumstanțe agravante, în măsura în care cocaina a fost dată, prin intermediul rețelei, unui minor.

20 Potrivit precizărilor furnizate în mandatul național de arestare, diferite autorități au anchetat încă din luna ianuarie a anului 2004 traficul ilicit de cocaină organizat în regiunea Vittoria. Anchetele au constat în special în ascultări telefonice de mare amploare care au permis punerea în evidență a existenței unei rețele organizate, care cuprindea două grupări infracționale, ceea ce implica aplicabilitatea articolului 74 din DPR nr. 309/90. Pe de altă parte, cu ocazia interceptării convorbirilor telefonice ale domnului Mantello în perioada cuprinsă între 19 ianuarie și 13 septembrie 2005, participarea acestuia la rețeaua menționată a fost confirmată. În plus, domnul Mantello a fost filat de organe de anchetă în cursul anumitor deplasări ale sale, în special între Sicilia (Italia) și Milano (Italia) la 28 iulie, precum și la 12 august 2005 și între Sicilia, Esslingen (Germania) și Catania la 12 septembrie 2005.

21 Cu ocazia acestei ultime deplasări, domnul Mantello a cumpărat 150 g de cocaină din Esslingen, iar la întoarcerea sa, în seara zilei de 13 septembrie 2005, a fost reținut, la coborârea din tren în gara din Catania, de poliția feroviară, care l-a percheziționat și a descoperit că transporta două pachete care conțineau 9,5 g și, respectiv, 145,96 g de cocaină, corespunzătoare unei cantități de 599-719 doze individuale.

22 Prin hotărârea din 30 noiembrie 2005, Tribunale di Catania l-a condamnat pe domnul Mantello la pedeapsa cu închisoarea de 3 ani, 6 luni și 20 de zile și la o amendă în cuantum de 13 000 de euro. În rechizitoriul întocmit, ministerul public a reținut că, la 13 septembrie 2005, domnul Mantello s-a aflat ilegal în posesia a 155,46 g de cocaină, destinată revânzării. Tribunale di Catania a apreciat că se făcuse dovada realității acestor fapte. La cererea domnului Mantello, tribunalul menționat a judecat potrivit unei proceduri scurtate, ceea ce i-a permis să obțină o reducere a pedepsei. Printr-o hotărâre pronunțată la 18 aprilie 2006, Corte d'appello di Catania (Curtea de Apel din Catania) a confirmat hotărârea acestui tribunal.

23 În continuare, Tribunale di Catania a redus pedeapsa domnului Mantello, astfel încât acesta nu a executat efectiv decât 10 luni și 20 de zile de detenție, iar amenda care îi fusese aplicată a fost redusă.

24 Luând cunoștință, la 3 decembrie 2008, de mandatul de arestare prin intermediul Sistemului de Informații Schengen (SIS), Generalstaatsanwaltschaft Stuttgart (ministerul public din Stuttgart) a dispus arestarea, la 29 decembrie 2008, a domnului Mantello la domiciliul său și înfățișarea acestuia în fața Amtsgericht Stuttgart. Cu ocazia înfățișării, domnul Mantello s-a opus predării sale autorității judiciare emitente și nu a renunțat să invoce principiul specialității. La cererea ministerului public menționat, Oberlandesgericht Stuttgart a invitat autoritățile italiene, la 22 ianuarie 2009, să verifice în ce măsură hotărârea pronunțată la 30 noiembrie 2005 de Tribunale di Catania se opunea executării mandatului de arestare.

25 Întrucât nu a primit nicio informație din partea acestor autorități, Oberlandesgericht Stuttgart a hotărât, la 20 martie 2009, să suspende executarea mandatului de arestare. Pe de altă parte, având în vedere atât dificultățile legate de situația de fapt, cât și pe cele juridice pe care le ridică acțiunea principală, această instanță a desemnat un avocat din oficiu pentru domnul Mantello.

26 În continuare, ca răspuns la o solicitare de informații din partea autorității judiciare de executare, judecătorul de instrucție al Tribunale di Catania a explicat în cele din urmă, la 4 aprilie 2009, în calitatea sa de autoritate judiciară emitentă a mandatului de arestare, că hotărârea din 30 noiembrie 2005 nu se opunea urmăririi penale prevăzute în mandatul de arestare și că, prin urmare, nu era vorba despre un caz care intră sub incidența principiului *ne bis in idem*. În aceste condiții, ministerul public din Stuttgart a solicitat instanței de trimitere executarea mandatului de arestare.

27 Totuși, Oberlandesgericht Stuttgart solicită să se stabilească dacă se poate opune executării mandatului de arestare emis pentru infracțiunile de crimă organizată, în măsura în care, în opinia sa, încă de la momentul anchetei care a condus la condamnarea domnului Mantello pentru deținere de cocaină în vederea revânzării, organele de anchetă italiene dispuneau de probe suficiente pentru a-l pune sub acuzare și a începe urmărirea pentru capetele de acuzare prevăzute în mandatul de arestare, în special pentru trafic de droguri în grup organizat. Cu toate acestea, în interesul anchetei, pentru a putea anihila acest trafic și a aresta celelalte persoane implicate, organele de anchetă nu ar fi comunicat informațiile și probele care se aflau în posesia lor judecătorului de instrucție și nici nu ar fi solicitat la acea dată urmărirea penală pentru aceste fapte.

28 Potrivit instanței de trimitere, în dreptul german, astfel cum a fost interpretat de Bundesgerichtshof, o infracțiune de asociere ar putea, în principiu, să mai fie urmărită *a posteriori* dacă, pe de o parte, actul de acuzare și ancheta judiciară anterioare nu au avut ca obiect decât acte izolate ale membrului unei asemenea asocieri și dacă, pe de altă parte, acuzatul nu a dobândit încrederea legitimă că procedura anterioară îngloba toate actele îndeplinite în cadrul asocierii. Totuși, instanța de trimitere nu pare să susțină pe deplin această poziție a Bundesgerichtshof. Astfel, această instanță sugerează adăugarea unei a treia condiții, și anume, aceea potrivit căreia, la momentul deciziei judiciare privind fapta izolată, organele de anchetă trebuiau să nu cunoască faptul că existau alte infracțiuni individuale și o infracțiune de asociere, ceea ce nu era exact cazul în care se aflau organele de anchetă italiene.

29 De altfel, Oberlandesgericht Stuttgart arată că, pe de o parte, în acțiunea principală nu ar exista un element transnațional în măsura în care potențialul *idem* ar consta într-o decizie judiciară care provine din chiar statul membru emitent, iar nu dintr-un alt stat membru. Pe de altă parte, instanța menționată arată că noțiunea „aceleași fapte" nu a făcut încă obiectul unei decizii a Curții în contextul mandatului european de arestare. Or, această instanță se întreabă dacă jurisprudența dezvoltată în cadrul CAAS poate fi transpusă într-o situație precum cea din acțiunea principală.

30 În aceste condiții, Oberlandesgericht Stuttgart a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Noțiunea «aceleași fapte» prevăzută la articolul 3 punctul 2 din decizia-cadru […] este definită în conformitate cu:

a) legislația statului membru emitent;

b) legislația statului membru de executare;

c) o interpretare autonomă, comunitară a conceptului «aceleași fapte»?

2) Un import neautorizat de stupefiante reprezintă «aceeași faptă», în sensul articolului 3 punctul 2 din decizia-cadru, cu asocierea la un grup având ca scop traficul de stupefiante, în măsura în care, la momentul pronunțării unei condamnări pentru import ilicit de stupefiante, autoritățile însărcinate cu ancheta dețineau informații și probe care confirmau suspiciunea legată de participarea la o asociere [criminală], însă, în interesul anchetei, au renunțat să prezinte instanței aceste informații și probe și, prin urmare, să înceapă urmărirea penală în legătură cu aceste fapte?”

31 La cererea instanței de trimitere, care a fost motivată prin preocuparea acestei instanțe de a nu prelungi procedura de predare solicitată de autoritățile italiene, camera desemnată a examinat necesitatea judecării prezentei cauze potrivit procedurii de urgență prevăzute la articolul 104b din Regulamentul de procedură al Curții. Prin Decizia din 20 iulie 2009, luată în temeiul alineatului (1) al patrulea paragraf al articolului menționat, camera desemnată a decis, după ascultarea avocatului general, să respingă această cerere.

Cu privire la întrebările preliminare

32 Prin intermediul întrebărilor adresate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, aceasta se poate opune executării mandatului de arestare în temeiul articolului 3 punctul 2 din decizia-cadru.

33 Astfel, din prima întrebare adresată, prin intermediul căreia se urmărește să se stabilească dacă noțiunea „aceleași fapte", care figurează la articolul 3 punctul 2 menționat, constituie o noțiune autonomă de drept al Uniunii, rezultă că, potrivit instanței de trimitere, dacă această noțiune ar trebui analizată numai în raport cu dreptul statului membru emitent sau cu cel al statului membru de executare, această instanță ar fi obligată să îl predea pe domnul Mantello. Aceasta ar fi situația în condițiile în care, pe de o parte, în dreptul german, astfel cum a fost interpretat de Bundesgerichtshof, o infracțiune de asociere ar putea, în principiu, să mai fie urmărită *a posteriori* dacă actul de acuzare și ancheta judiciară anterioare nu au avut ca obiect decât acte izolate ale membrului unei asemenea asocieri și dacă acuzatul nu a dobândit încrederea legitimă că procedura anterioară îngloba toate actele îndeplinite în cadrul asocierii. Pe de altă parte, ținând seama de jurisprudența Corte suprema di cassazione menționată la punctul 14 din prezenta hotărâre și de informațiile, cuprinse la punctul 26 din aceasta, care au fost prezentate instanței de trimitere la 4 aprilie 2009 de judecătorul de

instrucție al Tribunale di Catania, hotărârea din 30 noiembrie 2005 pronunțată de acest tribunal nu se opune, în dreptul italian, urmăririi penale pentru învinuiri precum cele cuprinse în mandatul de arestare.

34 În schimb, dacă noțiunea „aceleași fapte", care figurează la articolul 3 punctul 2 din decizia-cadru, ar trebui considerată ca fiind o noțiune autonomă de drept al Uniunii, instanța de trimitere solicită, prin intermediul celei de a doua întrebări adresate, să se stabilească dacă, contrar dreptului german și celui italian, astfel cum au fost interpretate de instanțele supreme ale acestor state membre, această dispoziție a deciziei-cadru ar impune, pentru a permite urmărirea penală a unei persoane pentru o învinuire mai largă decât cea care a făcut deja obiectul unei hotărâri definitive privind o faptă izolată, ca organele de anchetă să fi trebuit să nu cunoască, la momentul primei inculpări care a condus la această hotărâre definitivă, faptul că existau alte infracțiuni individuale și o infracțiune de asociere, ceea ce nu era exact cazul în care se aflau organele de anchetă italiene.

35 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, astfel cum reiese din articolul 1 alineatele (1) și (2) din decizia-cadru, precum și din considerentele (5) și (7) ale acesteia, decizia-cadru are ca obiect înlocuirea sistemului multilateral de extrădare între statele membre cu un sistem de predare între autoritățile judiciare a persoanelor condamnate sau bănuite, în scopul executării sentințelor de condamnare sau a urmăririlor, acest din urmă sistem fiind bazat pe principiul recunoașterii reciproce (Hotărârea din 6 octombrie 2009, Wolzenburg, C-123/08, Rep., p. I-9621, punctul 56).

36 Principiul recunoașterii reciproce, care stă la baza economiei deciziei-cadru, presupune, în temeiul articolului 1 alineatul (2) din aceasta, ca statele membre să fie în principiu obligate să dea curs unui mandat european de arestare (Hotărârea din 1 decembrie 2008, Leymann și Pustovarov, C-388/08 PPU, Rep., p. I-8983, punctul 51).

37 Astfel, statele membre nu pot să refuze executarea unui astfel de mandat decât în cazurile de neexecutare obligatorie prevăzute la articolul 3 din decizia-cadru, precum și în cazurile enumerate la articolul 4 din aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea Leymann și Pustovarov, citată anterior, punctul 51).

38 În această privință, noțiunea „aceleași fapte" care figurează la articolul 3 punctul 2 din decizia-cadru nu poate fi lăsată la aprecierea autorităților judiciare ale fiecărui stat membru în funcție de dreptul național al acestora. Astfel, din cerința aplicării uniforme a dreptului Uniunii rezultă că, în măsura în care această dispoziție nu face trimitere la dreptul statelor membre în ceea ce privește această noțiune, aceasta din urmă trebuie să primească, în toată Uniunea, o interpretare autonomă și uniformă (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 17 iulie 2008, Kozłowski, C-66/08, Rep., p. I-6041, punctele 41 și 42). Aceasta constituie, așadar, o noțiune autonomă de drept al Uniunii care poate face, ca atare, obiectul unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare din partea oricărei instanțe sesizate cu un litigiu în această privință, în condițiile definite în titlul VII din Protocolul nr. 36 la Tratatul FUE privind dispozițiile tranzitorii.

39 Trebuie să se arate că noțiunea „aceleași fapte" figurează și la articolul 54 din CAAS. În acest context, noțiunea menționată a fost interpretată în sensul că vizează numai identitatea actelor materiale și că înglobează un ansamblu de împrejurări concrete indisolubil legate între ele, independent de încadrarea juridică a acestor fapte sau de interesul juridic protejat (a se vedea Hotărârea din 9 martie 2006, Van Esbroeck, C-436/04, Rec., p. I-2333, punctele 27, 32 și 36, precum și Hotărârea din 28 septembrie 2006, Van Straaten, C-150/05, Rec., p. I-9327, punctele 41, 47 și 48).

40 Având în vedere obiectivul comun al articolului 54 din CAAS și al articolului 3 punctul 2 din decizia-cadru, care urmăresc să se evite ca o persoană să fie din nou urmărită penal sau judecată pentru aceleași fapte, este necesar să se admită faptul că interpretarea acestei noțiuni oferită în contextul CAAS este valabilă și în contextul deciziei-cadru.

41 Atunci când autoritatea judiciară de executare ia cunoștință de existența într-un stat membru a unei hotărâri definitive pentru „aceleași fapte" ca cele vizate de mandatul european de arestare cu care este sesizată, autoritatea menționată trebuie, conform articolului 3 punctul 2 din decizia-cadru, să refuze executarea mandatului de arestare menționat, cu condiția ca, în caz de condamnare, sancțiunea să fi fost executată sau să fie în acel moment în curs de executare sau să nu mai poată fi executată în conformitate cu dreptul statului membru de condamnare.

42 În cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, instanța de trimitere arată că, la prima vedere, ar înclina să considere că faptele pe care se întemeiază hotărârea definitivă din 30 noiembrie 2005, și anume, deținerea de către domnul Mantello a unei cantități de 155,46 g de cocaină la 13 septembrie 2005 la Vittoria, sunt, având în vedere noțiunea „aceleași fapte", diferite de cele vizate de mandatul de arestare, și anume, pe de o parte, faptele, care au avut loc între luna ianuarie 2004 și luna noiembrie 2005, referitoare la participarea domnului Mantello la organizația criminală în calitate de transportator, de intermediar și de persoană responsabilă cu aprovizionarea, precum și, pe de altă parte, cele referitoare la posesia ilegală de droguri în aceeași perioadă și în mai multe orașe italiene și germane.

43 Prin urmare, este necesar să se considere că, în realitate, incertitudinile instanței de trimitere privesc mai degrabă noțiunea „judecată definitiv" decât noțiunea „aceleași fapte". Astfel, această instanță se întreabă dacă, în măsura în care organele de anchetă italiene dispuneau, la momentul la care a fost pronunțată hotărârea din 30 noiembrie

2005, de elemente de probă cu privire la fapte, derulate într-o perioadă cuprinsă între luna ianuarie 2004 și luna noiembrie 2005, care ar fi putut permite să se probeze infracțiunile de participare a domnului Mantello la organizația criminală, precum și de deținere ilegală de droguri, s-ar putea considera că această hotărâre reprezintă nu numai o hotărâre definitivă de condamnare cu privire la faptele izolate din data de 13 septembrie 2005 pentru care s-a reținut comiterea infracțiunii de posesie ilegală de droguri destinate revânzării, ci și o hotărâre care se opune unor urmăriri penale ulterioare pentru învinuiri precum cele cuprinse în mandatul de arestare.

44 Cu alte cuvinte, această instanță se întreabă dacă împrejurarea că organele de anchetă dispuneau de elemente de probă referitoare la faptele care constituie infracțiunile vizate în mandatul de arestare, însă nu le-au supus aprecierii Tribunale di Catania atunci când acesta s-a pronunțat cu privire la faptele izolate din data de 13 septembrie 2005, ar permite să se considere că este vorba despre o decizie care poate fi asimilată unei hotărâri definitive pentru faptele expuse în mandatul de arestare.

45 În această privință, este necesar să se constate că o persoană căutată este considerată că a fost judecată definitiv pentru aceleași fapte în sensul articolului 3 punctul 2 din decizia-cadru în cazul în care, în urma unei proceduri penale, acțiunea publică s-a stins în mod definitiv (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 11 februarie 2003, Gözütok și Brügge, C-187/01 și C-385/01, Rec., p. I-1345, punctul 30, precum și Hotărârea din 22 decembrie 2008, Turanský, C-491/07, Rep., p. I-11039, punctul 32) sau în cazul în care autoritățile judiciare ale unui stat membru au adoptat o decizie prin care un inculpat este achitat definitiv pentru faptele imputate (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Van Straaten, citată anterior, punctul 61, și Hotărârea Turanský, citată anterior, punctul 33).

46 Caracterul „definitiv" al unei hotărâri vizate la articolul 3 punctul 2 din decizia-cadru depinde de dreptul statului membru în care a fost pronunțată această hotărâre.

47 Astfel, o decizie care, potrivit dreptului statului membru care a inițiat urmărirea penală împotriva unei persoane, nu stinge definitiv acțiunea publică la nivel național pentru anumite fapte nu poate constitui, în principiu, un impediment procedural în calea începerii sau a continuării urmăririi penale, pentru aceleași fapte, împotriva acestei persoane în unul dintre statele membre ale Uniunii (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Turanský, citată anterior, punctul 36).

48 În această privință, asemenea cadrului de cooperare prevăzut la articolul 57 din CAAS, articolul 15 alineatul (2) din decizia-cadru permite unei autorități judiciare de executare să solicite autorității judiciare a statului membru pe teritoriul căruia s-a pronunțat o decizie informații juridice cu privire la natura exactă a acestei decizii pentru a stabili dacă aceasta are, în temeiul dreptului național al statului menționat, un astfel de caracter încât trebuie să se considere că a stins definitiv acțiunea publică la nivel național (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Turanský, citată anterior, punctul 37).

49 Or, în acțiunea principală, instanța de trimitere a utilizat tocmai cadrul de cooperare prevăzut la articolul 15 alineatul (2) din decizia-cadru. În răspunsul său, autoritatea judiciară emitentă i-a indicat în mod expres că, în temeiul dreptului italian, inculpatul făcuse obiectul unei hotărâri definitive cu privire la fapte izolate de deținere ilegală de droguri, dar că urmărirea penală la care se referea mandatul de arestare se întemeia pe fapte diferite, referitoare la infracțiunea de criminalitate organizată, precum și la alte infracțiuni de deținere ilegală de droguri în vederea revânzării, care nu făceau obiectul hotărârii sale din 30 noiembrie 2005. Astfel, deși organele de anchetă dispuneau de anumite informații faptice privind aceste infracțiuni, din răspunsul oferit de autoritatea judiciară emitentă rezultă că prima hotărâre a Tribunale di Catania nu poate fi considerată că a stins definitiv acțiunea publică la nivel național în ceea ce privește faptele menționate vizate în mandatul său de arestare.

50 În consecință, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, în care, ca răspuns la o solicitare de informații, în sensul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru, formulată de autoritatea judiciară de executare, autoritatea judiciară emitentă a constatat în mod expres, prezentând explicații în acest sens, că hotărârea sa precedentă nu se referea la faptele vizate în mandatul său de arestare și, prin urmare, nu se opunea urmăririi vizate în mandatul de arestare menționat, această autoritate judiciară de executare trebuia să acționeze în conformitate cu aprecierile efectuate de autoritatea judiciară emitentă în răspunsul său.

51 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă instanței de trimitere că, în scopul emiterii și al executării unui mandat european de arestare, noțiunea „aceleași fapte" care figurează la articolul 3 punctul 2 din decizia-cadru constituie o noțiune autonomă de drept al Uniunii. În împrejurări precum cele din acțiunea principală, în care, ca răspuns la o solicitare de informații, în sensul articolului 15 alineatul (2) din această decizie-cadru, formulată de autoritatea judiciară de executare, autoritatea judiciară emitentă, în temeiul dreptului său național și cu respectarea cerințelor care decurg din noțiunea „aceleași fapte", astfel cum este consacrată la același articol 3 punctul 2 din decizia-cadru, a constatat în mod expres că precedenta hotărâre pronunțată în ordinea sa juridică nu constituia o hotărâre definitivă cu privire la faptele vizate în mandatul său de arestare și, prin urmare, nu se opunea urmăririi vizate în mandatul de arestare menționat, autoritatea judiciară de executare nu are niciun motiv să aplice, în legătură cu o asemenea hotărâre, motivul de neexecutare obligatorie prevăzut la articolul 3 punctul 2 menționat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

52 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

În scopul emiterii și al executării unui mandat european de arestare, noțiunea „aceleași fapte" care figurează la articolul 3 punctul 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre constituie o noțiune autonomă de drept al Uniunii.

În împrejurări precum cele din acțiunea principală, în care, ca răspuns la o solicitare de informații, în sensul articolului 15 alineatul (2) din această decizie-cadru, formulată de autoritatea judiciară de executare, autoritatea judiciară emitentă, în temeiul dreptului său național și cu respectarea cerințelor care decurg din noțiunea „aceleași fapte", astfel cum este consacrată la același articol 3 punctul 2, a constatat în mod expres că precedenta hotărâre pronunțată în ordinea sa juridică nu constituia o hotărâre definitivă cu privire la faptele vizate în mandatul său de arestare și, prin urmare, nu se opunea urmăririi vizate în mandatul de arestare menționat, autoritatea judiciară de executare nu are niciun motiv să aplice, în legătură cu o asemenea hotărâre, motivul de neexecutare obligatorie prevăzut la articolul 3 punctul 2 menționat.

Semnături